

DOCAT

MỖI TUẦN MỘT ĐỀ TÀI - TUẦN 83

THEO QUAN ĐIỂM KITÔ GIÁO, Ý NGHĨA CỦA SỰ CHẾT LÀ GÌ?



Người ta thường nói: Con người không giờ biết trước cách chắc chắn những gì sẽ xảy ra trong tương lai của mình. Nhưng có một điều mà ai cũng chắc chắn sẽ xảy ra trong tương lai của mình, đó là mình phải chết. Dẫu biết chắc chắn mình phải chết, nhưng con người vẫn cảm thấy sợ hãi, cố gắng tìm mọi cách để không dám đối diện hoặc nói đến cái chết. Điều này cho cho thấy, theo bản tính tự nhiên, con người mong ước được sống muôn đời. Và đây cũng chính là khát vọng trong cõi thâm sâu của mỗi người. Người Kitô hữu cũng là con người như bao nhiêu người khác. Vì vậy, cũng phải đối diện với cái chết như là một phần tất yếu và chắc chắn của cuộc sống. Tuy nhiên, với niềm tin của mình, người Kitô hữu sẽ đối diện với cái chết khác với những người không có cùng niềm tin, vì người Kitô hữu tìm được ý nghĩa đích thực trong sự chết dưới ánh sáng và sự phục sinh của Chúa Giêsu. Câu trả lời trong DOCAT trình bày quan điểm Kitô giáo về ý nghĩa sự chết như sau:

Ngày nay, người ta xem chết chỉ như là việc xuống cấp tàn tạ về thể xác. Tuy nhiên, chết là một phần mang tính quyết định của cuộc đời, và đối với nhiều người, là bước cuối cùng để đến được tình trạng viên mãn. Người Kitô hữu xem cuộc sống là một quà tặng. Tư tưởng này giúp người ta tin thác ngay cả trong những giờ hấp hối đầy nhọc nhằn. Chúng ta biết chúng ta luôn ở trong bàn tay của Thiên Chúa yêu thương, và hy vọng rằng cái chết không đặt dấu chấm hết mà chỉ là giai đoạn chuyển tiếp bước vào đời sống vĩnh cửu. Điều này mang lại cho kinh nghiệm đau khổ một khía cạnh hoàn toàn khác. Nhiều lần những người thực hiện công tác mục vụ nhận thấy rằng niềm hy vọng đó an ủi cả những người dường như không có niềm tin tôn giáo mà đang đối mặt với cái chết. Nơi những người đau khổ và sắp chết, Đức Kitô đặc biệt gần gũi với chúng ta.

Câu trả lời của DOCAT bắt đầu với việc chỉ ra lối suy nghĩ thịnh hành trong thời đại hôm nay về cái chết, đó là xem cái chết “như là việc xuống cấp tàn tạ về thể xác.” Con người chỉ quan tâm đến sự tàn rữa của thân xác trong phần mộ chư không để ý để tính bất tử của linh hồn. Nói cách cụ thể, lối nhìn này của con người thời đại về cái chết giảm giá trị và sự hiện hữu của con người xuống chỉ còn lại thân xác. Điều này chúng ta thấy qua việc con người hôm nay dường như tốn rất nhiều tiền của và thời gian để chăm sóc và tìm niềm vui để thoải mãn thân xác hơn là quan tâm đến sự phát triển toàn diện của con người. Ở đây, chúng ta cần lưu ý rằng, trong ngôn ngữ thường ngày khi một người nào đó chết, chúng ta thường nói “ông hay bà đó chết,” chứ chúng ta không nói: “xác của ông hay bà đó chết.” Cái chết xảy ra cho toàn bộ con người. Và trong niềm tin của chúng ta, con người là một hữu thể có hồn và xác. Như thế, cái chết không chỉ xảy ra cho thân xác, mà xảy ra cho toàn bộ con người.

Kể đến, DOCAT khẳng định cho chúng ta bản chất của sự chết là “một phần mang tính quyết định của cuộc đời,..., là bước cuối cùng để đến được tình trạng viên mãn.” Chúng ta vẫn thương nghe, sự chết chỉ là một phần tất yếu của sự sống. Sự chết và sự sống là hai

mặt của cùng một thực tại. Chúng không bao giờ tách rời nhau. Mỗi ngày trôi qua, chúng ta bước gần đến sự chết một bước. Nói cách khác, ngày chúng ta bắt đầu bước vào sự sống [ngày sinh] cũng chính là ngày chúng ta dần bước gần đến cái chết. Chính tư tưởng này giúp chúng ta hiểu điều Khổng Tử nói: “Một người không nghĩ đến cái chết [chết thế nào cho có ý nghĩa], thì sẽ không bao giờ biết sống.” Như chúng ta đã chỉ ra ở trên, sự chết là điều duy nhất mà ai trong chúng ta cũng chắc chắn sẽ xảy ra trong tương lai. Dù khoa học có phát triển đến đâu cũng chỉ kéo dài sự sống con người thêm một thời gian chứ không thể làm ngưng sự chết xảy đến cho con người. Nếu sự chết là một phần tất yếu của cuộc sống, chúng ta, những người Kitô hữu, phải đối diện với nó như thế nào? Là những người Kitô hữu, chúng ta xem sự chết như là bước cuối cùng để chúng ta bước vào sự sống vĩnh cửu với Thiên Chúa. Nhờ Đức Kitô, chết mang một ý nghĩa tích cực. Thánh Phaolô đã thốt lên rằng: “Đối với tôi, sống là Đức Kitô và chết là một mối lợi” (Pl 1, 21). Không những thế, thánh nhân còn khẳng định cho chúng ta: “Đây là lời đáng tin cậy: Nếu ta cùng chết với Người, chúng ta sẽ cùng sống với Người” (2 Tm 2,11). Giáo huấn của Giáo Hội trình bày sự đóng góp của Kitô giáo cho ý nghĩa của sự chết như sau:

Kitô giáo đem lại ý nghĩa mới cho cái chết: nhờ biến cố Thánh Tẩy, Kitô hữu đã “cùng chết với Đức Kitô” cách biến nhiệm để sống một đời sống mới. Nếu chúng ta chết trong ân sủng Đức Kitô, cái chết thể xác sẽ kết thúc việc “cùng chết với Đức Kitô” mỗi ngày để hoàn tất việc tháp nhập chúng ta vĩnh viễn vào Người nhờ công trình cứu độ của Người: Đối với tôi, chết trong Đức Giêsu Kitô còn hơn là được cai trị cả thế gian. Tôi đang đi tìm Đấng đã chết cho chúng ta: tôi đang khao khát Đấng đã phục sinh cho chúng ta. Giờ tôi được sinh ra (trong cuộc sống vĩnh cửu) đã gần kề ... Anh em hãy để tôi nhận lãnh ánh sáng tinh tuyền, khi nào tôi tới được đó, tôi mới thực sự là một con người (x.T. Inhaxio Antiôkia, thư gửi giáo đoàn Rôma 6,1-2).¹



Người Kitô hữu xem cái chết không đơn giản là một phần tất yếu của cuộc sống, mà còn là một “quà tặng.” Tại sao cái chết là một quà tặng? Cái chết trở thành quà tặng vì, theo quan điểm Kitô giáo, cái chết đưa chúng ta gặp Thiên Chúa “điện đối diện,” điều mà con người luôn luôn khao khát chờ mong. Nhìn từ khía cạnh này, chúng ta hiểu tại sao Thánh Phaolô và các thánh luôn ao ước được Thiên Chúa gọi về với Ngài: “Ao ước của tôi là ra đi để được ở với Đức Kitô” (Pl

1:23). Khao khát này cũng được các thánh mà chúng ta quý mến diễn tả, như Thánh Têrêsa Giêsu Vila: “Tôi muốn gặp Thiên Chúa và để gặp Người tôi phải chết” và Thánh Têrêsa Hải Đồng Giêsu: “Tôi không chết, nhưng đang bước vào cõi sống (những lời cuối cùng). Người Kitô hữu “theo gương Đức Kitô, họ có thể biến cái chết của mình thành một hành vi vâng phục và yêu mến đối với Chúa Cha (x. Lc 23,46): “Lòng ham muốn trần thế của tôi đã bị đóng đinh... ‘mạch nước trường sinh’ trong tôi đang thẩm thấu nhuần ‘Hãy đến với Chúa Cha’ (x. T. Inhaxio Antiôkia Rm 7,2).”²

Cái nhìn Kitô giáo về cái chết được diễn tả cách sâu sắc trong đời sống phụng tự [phụng vụ]: “Cái nhìn Kitô giáo về sự chết (x. 1Th 4,13-14) được diễn tả đặc biệt trong phụng vụ của Giáo hội: ‘Lạy Chúa! Đối với chúng con là những tín hữu, sự sống thay đổi chứ không

¹ Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo, số 1010.

² Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo, số 1011.

mất đi; và khi nơi trú ngụ dưới trần bị huỷ diệt, chúng con được về hưởng hạnh phúc vĩnh cửu trên quê trời' (Sách lễ Rôma, kinh tiền tụng cho kẻ qua đời)."³ Đối với người Kitô hữu, sự sống chúng không mất đi, nhưng thay đổi vì sự chết đưa chúng ta từ sự sống "hữu hạn" vào sự sống vĩnh cửu. Bên cạnh đó, Giáo Hội dạy chúng ta rằng, sự chết chính là điểm kết thúc của cuộc lữ hành trần thế. Chúng ta sẽ không bao giờ quay lại đời sống trần thế này lần thứ hai. Tư tưởng này loại bỏ khỏi niềm tin Kitô giáo học thuyết "đầu thai" hay "luân hồi": Chết là kết thúc cuộc lữ hành trần thế, kết thúc thời gian Thiên Chúa gia ân và thương xót để con người sống cuộc đời trần thế theo ý Chúa và quyết định số phận tối hậu của mình. Khi chấm dứt "cuộc đời trần thế duy nhất này" (x. LG 48), chúng ta sẽ không trở lại với những cuộc sống trần thế khác. "Con người chỉ chết một lần" (Dt 9,29), không "đầu thai" sau khi chết."⁴ Tóm lại, DOCAT chỉ ra những hệ quả tốt đẹp sau phát sinh từ việc xem cái chết là một quà tặng: (1) giúp con người sống tín thác ngay cả những giờ hấp hối đầy nhọc nhằn vì họ biết là họ luôn sống trong bàn tay yêu thương của Thiên Chúa; (2) hiểu rằng cái chết chỉ là giai đoạn chuyển tiếp bước vào đời sống vĩnh cửu; (3) hiểu được ý nghĩa đích thật của đau khổ.

DOCAT kết thúc với kinh nghiệm mục vụ qua việc chỉ ra rằng niềm hy vọng vào sự sống vĩnh cửu chính là niềm an ủi cho mọi người, ngay cả những người không có niềm tin tôn giáo. Bên cạnh đó, trong kinh nghiệm mục vụ, chúng ta gặp gỡ và trở nên gần gũi với Đức Kitô nơi những anh chị em đau khổ và sắp chết. Chính vì lý do này, mà Giáo Hội khuyên chúng ta chuẩn bị cho giờ chết của chính mình và của anh chị em mình:

Hội Thánh khuyên chúng ta chuẩn bị cho giờ chết ("Xin cứu chúng con khỏi chết bất đắc kỳ tử: kinh cầu các thánh cũ); khẩn xin Mẹ Thiên Chúa chuyển cầu cho chúng ta "trong giờ lâm tử (Kinh Kính Mừng) và trông cậy vào Thánh Giuse là bốn mạng kẻ mong sinh tử: "Trong mọi hành động, trong mọi suy tư của con, con phải như sự như hôm nay con phải chết. Nếu lương tâm thanh thản, con sẽ không quá sợ cái chết. Thà giữ mình không phạm tội, hơn là trốn tránh sự chết. Nếu hôm nay con chưa sẵn sàng chết, thì làm sao ngày mai con sẵn sàng được? (x. Gương Chúa Giêsu 1,23,1)."⁵

Thánh Phanxicô Assisi khuyến cáo chúng ta về sự vô phúc của việc không chuẩn bị cho giờ chết với những lời sau: "Lạy Chúa, chúc tụng Chúa về chị Chết mà không ai thoát khỏi được. Vô phúc cho người chết trong tội trọng và diễm phúc cho người được chết trong ân nghĩa Chúa, vì cái chết lần thứ hai sẽ không làm cho họ đau khổ" (Thánh Phanxicô Assisi). Để chuẩn bị tốt cho giờ chết, Giáo Hội nhắc nhở chúng ta cần "lưu tâm săn sóc những người hấp hối để giúp họ sống những giây phút cuối đời cách tốt đẹp và bình an. Thân nhân phải nâng đỡ họ bằng lời cầu nguyện và lo cho họ lãnh nhận các bí tích đúng lúc, để chuẩn bị họ gặp gỡ Thiên Chúa hằng sống."⁶

Liên quan đến vấn đề cái chết, chúng ta được Giáo Hội dạy phải tôn trọng và bác ái đối với thi hài của những người quá cố: "Trong niềm tin và hy vọng vào sự sống lại, người tín hữu phải tôn trọng và bác ái đối với thi hài của những người quá cố. Chôn xác kẻ chết là một trong "bài học mỗi thương xót" (x. Tb 1,16-18). Việc đó tỏ lòng quí trọng con cái Thiên Chúa

³ Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo, số 1012.

⁴ Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo, số 1013.

⁵ Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo, số 1014.

⁶ Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo, số 2299.

mà thân xác họ là đền thờ của Chúa Thánh Thần.”⁷ Tuy nhiên, xét về phương diện luân lý, Giáo Hội cho phép mổ tử thi với lý do chính đáng: “Về phương diện luân lý, được phép mổ tử thi để điều tra nghiên cứu khoa phạm cơ thể sau khi pháp và đáng khen. Hơn tắng nếu việc hại tới đức tin vào xác (x. CIC, can.



pháp lý hoặc để học. Việc hiến các bộ chết là việc hợp Hội Thánh cho phép này không phương sự sống lại của thân 1176, 3).⁸

⁷ Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo, số 2300.

⁸ Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo, số 2301.